

Posudek na diplomovou práci Evy Matyášové
**„Socioekonomický status a jeho působení na strukturu a úroveň osobní pohody
(well-being)“**

Jde o empirickou studii s rozsahem 83 stran (+ přílohy), citováno je cca 115 zdrojů, převážně zahraničních. Práce se zabývá aktuálním tématem, v jejím zpracování se však vyskytuje řada dílčích nedostatků, které ve svém souhrnu značně snižují její hodnotu. Naopak bych ocenil:

- autorčin záměr studovat nelinearitu vztahů mezi osobní pohodou a SES,
- některé znalosti na úrovni současných poznatků v oboru (např. zmiňovaná nelinearita vztahů mezi WB a SES, vnitřní struktura PWB Scales, využití výzkumných dat Sociologického ústavu AV ČR při stanovení prestiže zaměstnání),
- reflexi některých nedostatků práce (spíše bych je očekával v samostatné kapitole „Limitace výzkumu“, než v části „Diskuse“).

Moje připomínky jsou následující:

Teoretická část

- 1) Hned v názvu je formulační nepřesnost - „Socioekonomický status a jeho působení na **strukturu** a úroveň osobní pohody“. Tato formulace implikuje, že se práce bude zabývat rozdílnostmi ve struktuře WB u skupin podle SES, myšleny jsou ale pouze rozdíly v úrovni složek Psychological Well-Being (PWB).
- 2) Autorka sice cituje významné práce, ale většinou staršího data. U klíčových konceptů práce je málo citované literatury po r. 2000 (tj. cca za posledních 10 let) – týká se to zejména výkladu Subjective Well-Being (SWB). Za hlavního představitele hédonického přístupu je považován E. Diener, od něhož je v této kapitole citována pouze jedna práce z r. 1984. Ve výkladu autorka vychází zejména z prací Ryana a Deciho, představitelů eudaimonického přístupu, a české autorky E. Gurkové.
- 3) Část věnovaná determinantám WB (preferoval bych spíše výraz „ovlivňující faktory“, než determinanty) mohla být rozdělena podle zvolených konceptů osobní pohody (SWB a PWB)
- 4) Část věnovaná metodám (kap. 2.4.) se částečně překrývá s jejich popisem v kap. 5.2. „Výzkumné metody“. Opět, vybrané metody jsou spíše staršího data a nepokrývají všechny v současnosti užívané metody. Seznam v dnešní době používaných metod lze poměrně jednoduše vyhledat na internetu (např. https://www.sheffield.ac.uk/polopoly_fs/1.72794!/file/Resources_for_measuring_well_being.doc). Autorka navíc zařazuje metody zjišťující kvalitu života (SF-36), i když se práce kvalitou života nezabývá. (Jsem ochoten připustit, že jsou zde značné terminologické i pojmové překryvy, ale autorka se rozhodla vycházet teoreticky z koncepcí osobní pohody, které se somatickým stavem nezabývají).

Výzkumná část.

Zde mám jednu obecnou připomínku: autorka prokazuje základní nedostatky v prezentaci dat. Mám tím na mysli zejména tabulky a grafy. Tabulky jsou převážně zkopírované výstupy ze statistického programu, jsou ponechány většinou v angličtině a nemají legendu. Grafy (týkají se složení souboru) jsou sice vizuálně přehledné, ale jednou jsou údaje v procentech, jednou v absolutních počtech osob, což ztěžuje porovnání kategorií, opět bez legendy. U Kruskal-Wallisova testu a regresní analýzy navíc chybí údaje o počtu osob ve vytvořených skupinách.

Další připomínky:

- chybí informace o reliabilitě SWLS a PWB Scales,

- autorka chtěla studovat nelineární vztahy mezi WB a SES, přesto použila korelační analýzu,
- regresní analýza s dummy proměnnými je použita chybně, jednak jde o parametrickou metodu, jednak z nezávisle proměnných musí zůstat jedna intervalová.

Dlouho jsem váhal s hodnocením práce, nakonec jsem se rozhodl ji **nedoporučit** k obhajobě. Při hodnocení diplomových prací by měly existovat určité nepodkročitelné požadavky, za které v této souvislosti považuji základní schopnosti jasně a srozumitelně prezentovat data. Úprava tabulek dle obecných publikačních norem je prací max. na jedno odpoledne.

Protože však předpokládám, že i v případě nepříznivého posudku proběhne obhajoba, mám pro diplomantku tyto otázky do diskuse:

- Proč autorka použila korelační analýzu, i když neodpovídá záměru práce (viz výše)?
- Pokud měla autorka znalost o dvoufaktorové struktuře PWB Scales, proč tuto skutečnost neověřila a případně redukovanou strukturu nepoužila v dalších analýzách?
- Uvažovala autorka u vytvoření indexu SES (nyní pouze analyzovány vztahy mezi SWB a PWB ke třem proměnným/indikátorům SES)?

V Brně 28. 8. 2014

Prof. PhDr. Marek Blatný, DrSc.